

EUROOPA KOHTU OTSUS

12. juuli 1990*

Sotsiaalkindlustus – Fonds national de solidarité lisatoetus – Sissemaksetest sõltumatute hüvitiste eksporditavus

Kohtuasjas C-236/88,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: õigustalituse ametnikud Karen Banks ja Sean van Raepenbusch, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: c/o õigustalituse ametnik Georgios Kremlis, Centre Wagner, Kirchberg,

hageja,

versus

Prantsuse Vabariik, esindaja: välisministeeriumi majandusõiguse osakonna asedirektor Edwige Belliard, esindaja asetäitja: välisministeeriumi vanemametnik Claude Chavance, kohtudokumentidekättetoimetamise aadress Luxembourgis: Prantsuse suursaatkond, 9 boulevard du Prince-Henri,

kostja,

mille esemeks on tuvastada, et Prantsuse Vabariik on rikkunud oma EMÜ asutamislepingu artiklitest 48–51 ja ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamist käsitleva 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 (konsolideeritud nõukogu 2. juuni 1983. aasta määrusega (EMÜ) nr 2001/83, EÜT 1983, L 230, lk 6) artiklist 10 tulenevaid kohustusi, keeldudes andmast või jätkamast Fonds national de solidarité (riiklik solidaarsusfond) lisatoetust Prantsuse invaliidsus-, vanadus- või toitjakaotuspensioni saajatele, kes elavad mõnes teises ühenduse liikmesriigis või asuvad elama mõnesse teise ühenduse liikmesriiki,

EUROOPA KOHUS

koosseisus: koja esimees presidendi ülesannetes F. A. Schockweiler, koja esimees M. Zuleeg, kohtunikud G. F. Mancini, T. F. O'Higgins, J. C. Moitinho de Almeida, F. Grévisse, and P. J. G. Kapteyn,

kohtujurist: W. Van Gerven,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

kohtusekretär: vanemametnik H. A. Rühl,

võttes arvesse suuliseks menetluseks koostatud ettekannet ning olles 8. mai 1990. aasta istungil ära kuulanud poolte esindajate argumendid,

kuulanud 12. juuni 1990. aasta istungil ära kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

Põhjendused

1. Euroopa Kohtu kantseleisse 17. augustil 1988 esitatud hagiavaldusega esitas komisjon EMÜ asutamislepingu artikli 169 alusel hagi, mille esemeks on tuvastada, et Prantsuse Vabariik on rikkunud oma EMÜ asutamislepingu artiklitest 48–51 ja ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamist käsitleva 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 (konsolideeritud nõukogu 2. juuni 1983. aasta määrusega(EMÜ) nr 2001/83, EÜT 1983, L 230, lk 6) artiklist 10 tulenevaid kohustusi, keeldudes andmast või jätkamast Fonds national de solidarité (riiklik solidaarsusfond) lisatoetust Prantsuse invaliidsus-, vanadus- või toitjakaotuspensionari saajatele, kes elavad mõnes teises ühenduse liikmesriigis või asuvad elama mõnesse teise ühenduse liikmesriiki,

2. Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest nähtub, et lisatoetust annab Fonds national de solidarité, mis loodi 1956. aastal, et edendada üldist poliitikat vanurite ning eelkõige selliste isikute kaitsmiseks, kes saavad seaduste või määruste alusel vanadus- või invaliidsuspensionari ning kelle sissetulek ei ole toimetulekuks piisav.

3. Nimetatud toetuse andmise tingimused, mis olid varem sätestatud Code de la sécurité sociale (sotsiaalkindlustuse seadus) artiklites L 684–711, on nüüd sätestatud selle seaduse artiklis L 815-1 –815-11. Lisatoetust rahastatakse maksutuludest ning seda saav pensionär ei pea olema olnud palgatöötaja ega füüsilisest isikust ettevõtja. Toetust makstakse lisaks mis tahes sissetulekule, sealhulgas sissemaksepõhised hüvitised, et saavutada Prantsusmaa elukallidusel põhinev toimetulekumiinimum. Sotsiaalkindlustuse seaduse artikli L 815-11 kohaselt lõpetatakse lisatoetuse maksmine juhul, kui saaja asub elama väljapoole Prantsuse Vabariiki.

4. Määruse (EMÜ) nr 1408/71 artikli 4 lõikes 1 sätestatakse, et määrust kohaldatakse kõikide õigusaktide suhtes, mis hõlmavad muu hulgas invaliidsushüvitiste ja vanadushüvitistega seotud sotsiaalkindlustusliike. Määruse nr 1408/71 artikli 10 lõikes 1 sätestatakse, et ühe või

mitme liikmesriigi õigusaktide alusel „saadavaid” pensione, hüvitisi ja toetusi ei tohi vähendada seetõttu, et nende saaja elab liikmesriigi territooriumil, mis ei ole see liikmesriik, kus asub hüvitiste maksmise eest vastutav asutus.

5. Oma 12. veebruari 1979. aasta kirjas taotles komisjon, et Prantsuse valitsus viiks Prantsuse õigusaktid kooskõlla ühenduse õigusega, et vastavalt Euroopa Kohtu 9. oktoobri 1974. aasta otsusele kohtuasjas 24/74 *Biason* (1974) EKL 999 tagada, et Prantsuse invaliidsuspensiooni saajad saaksid Fonds national de solidarité makstavat toetust ka pärast teise liikmesriigi territooriumile elama asumist. Oma 15. juuni ja 9. augusti 1979. aasta kirjadega teatasid Prantsuse ametivõimud komisjonile, et tõstatatud probleemi üksikasjalikust läbivaatamisest hoolimata ei olnud neil võimalik kõrvaldada tõkkeid vaidlusaluse hüvitise maksmiseks väljaspool Prantsusmaad.

6. Komisjon esitas 24. juulil 1980 asutamislepingu artikli 169 kohase põhjendatud arvamuse ning palus Prantsuse valitsusel asuda seda järgima ühe kuu jooksul. Komisjon otsustas 29. aprillil 1981 peatada artikli 169 alusel algatatud menetluse. Ta tegi 8. augustil 1985 nõukogule ettepaneku võtta vastu määruse (EMÜ) nr 1408/71 muutmise määrus (KOM(85) 396 lõplik, EÜT 1985 C 240, lk 6). Selle ettepanekuga, mille vastuvõtmine oleks vaidlusaluse rikkumise lõpetanud, sooviti esiteks kaasata sissemaksetest sõltumatud rahalised sotsiaalkindlustushüvitised selgesõnaliselt määruse (EMÜ) nr 1408/71 alla kuuluvate hüvitiste hulka ning teiseks piirata nende hüvitiste maksmist üksnes isikutele, kes elavad selle riigi territooriumil, mille õigusaktide alusel hüvitise saamise õigus tekkis. Kuna aga läbirääkimised nõukogus ei edenenud, otsustas komisjon tühistada asutamislepingu artikli 169 kohase menetluse peatamise otsuse ning esitas hagi.

7. Täpsemad andmed kohtuasja faktiliste asjaolude, menetluse käigu ning poolte väidete ja argumentide kohta on esitatud suuliseks menetluseks koostatud ettekandes ning edaspidi mainitakse või käsitletakse neid niivõrd, kui see on vajalik Euroopa Kohtu põhjenduste selgitamiseks.

8. Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest nähtub, et kuigi komisjon palub tuvastada asutamislepingu artiklitest 48–51 ja määruse (EMÜ) artiklist 10 tulenevate kohustuste rikkumise Prantsusmaa poolt, põhinevad tema argumentid üksnes sellel, et nimetatud riik on rikkunud artikli 10 sätteid. Seepärast peab Euroopa Kohus komisjoni hagi põhjendatust arutama üksnes neist sätetest lähtudes.

9. Komisjon väidab, et Euroopa Kohtu pretsedendiõiguse kohaselt, mis on sedastatud eelkõige 24. veebruari 1987. aasta otsuses liidetud kohtuasjades 379–381/85 ja 93/86 *Giletti* (1987) EKL 955, on antud juhul kõne all oleva toetuse mitteandmine või mittesäilitamine teises liikmesriigis elavatele või sinna elama asuvatele saajatele määruse (EMÜ) nr 1408/71 artikli 10 lõike 1 rikkumine.

10. Nimetatud 24. veebruari 1987. aasta *Giletti* kohtuotsuses, mis tehti vastuseks Prantsuse Cour de cassationi mitmetele küsimustele sama toetuse kohta, leidis Euroopa Kohus, et antud juhul kõne all olev õigusakt on sotsiaalkindlustusskeem määruse (EMÜ) nr 1408/71

tähenduses, kuivõrd sellega antakse õigus lisatoetustele, mille eesmärk on suurendada sotsiaalkindlustuse raames makstavaid pensione, ilma et hinnataks konkreetse isiku vajadusi või olukorda, nagu tehakse sotsiaalabi puhul.

11. Samas otsuses leidis Euroopa Kohus, et määruse (EMÜ) nr 1408/71 artiklit 10 tuleb tõlgendada selliselt, et selles sätestatud hüvitiste, pensionite ja toetuste saamise õiguse teket ega säilimist ei tohi välistada üksnes sel põhjusel, et isik ei ela selle liikmesriigi territooriumil, kus asub maksmise eest vastutav asutus.

12. Prantsuse valitsus väidab, et kõnealust lisatoetust antakse erilist majandus- ja sotsiaalset keskkonda silmas pidades, kuna selle eesmärk on tagada elatusmiinimum Prantsusmaal. Kõnealuse toetuse maksmine teises liikmesriigis ei täidaks seda eesmärki ning oleks seetõttu põhjendamatu.

13. Selle väitega ei saa nõustuda. Kui selline lisatoetus, nagu antud juhul kõne all, kuulub määruses (EMÜ) nr 1408/71 määratletud sotsiaalkindlustusskeemi alla, siis asjaolu, et toetus on seotud konkreetse majandus- ja sotsiaalse keskkonnaga, ei anna praegu kehtiva ühenduse õiguse kohaselt alust eristada seda pensionist, millele see automaatselt lisatakse.

14. Sellest tuleneb, et kui kõnealuse lisatoetuse maksmise tingimusena nõutakse Prantsusmaa territooriumil elamist, siis on see vastuolus määruse (EMÜ) nr 1408/71 artikli 10 lõikega 1.

15. Prantsuse valitsus väidab lisaks, et Fonds national de solidarité poolt makstava lisatoetuse ja teistes liikmesriikides antavate sissemaksetest sõltumatute hüvitiste eksportimine tekitaks tõsiseid haldus-, kooskõlastamis- ja sisulisi probleeme, mida saab lahendada üksnes ühenduse õigusaktidega. Sel põhjusel esitas komisjon eespool nimetatud 8. augusti 1985. aasta ettepaneku määruse vastuvõtmiseks.

16. Kõnealuseid sissemaksetest sõltumatuid hüvitisi käsitlevate konkreetsete normide puudumise korral tuleb Prantsuse valitsuse viidatud probleemid lahendada asjaomaste määruste olemasolevate sätetega, nagu Euroopa Kohus neid tõlgendab.

17. Kuigi on tõsi, et nende sätete kohaldamine võib praktikas probleeme põhjustada, ei tohi see asjaolu mõjutada üksikisikutele ühenduse sotsiaalõiguse põhimõtetest tulenevate õiguste teostamist, nagu Euroopa Kohus on juba märkinud oma 28. mai 1974. aasta otsuses kohtuasjas 187/73 *Callemeyn* (1974) EKL 553. Lisaks tuleb märkida, et praktilised probleemid võib alati esitada võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse halduskomisjonile, mis on selleks otstarbeks spetsiaalselt loodud määruse (EMÜ) nr 1408/71 artikli 81 punkti d alusel.

18. Eeltoodust tuleneb, et Prantsuse valitsuse poolt viidatud probleemid ei õigusta talle ühenduse õigusest tulenevate kohustuste rikkumist.

19. Seoses Prantsuse valitsuse viitega komisjoni 8. augusti 1985. aasta ettepanekule tuleb rõhutada, et nõukogule esitatud ettepanek, mis võib rikkumise lõpetada, ei vabasta rikkuvat liikmesriiki kohustusest täita kehtivaid ühenduse õiguse sätteid.

20. Seepärast tuleb järeldada, et Prantsuse Vabariik on rikkunud määruse (EMÜ) nr 1408/71 artiklist 10 tulenevaid kohustusi, keeldudes andmast või jätkamast Fonds national de solidarité lisatoetust Prantsuse invaliidsus-, vanadus- või toitjakaotuspensionari saajatele, kes elavad mõnes teises ühenduse liikmesriigis või asuvad elama mõnesse teise ühenduse liikmesriiki.

Kohtukulud

21. Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud. Kuna Prantsuse Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS

otsustab:

1) Prantsuse Vabariik on rikkunud ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamist käsitleva 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 artiklist 10 tulenevaid kohustusi, keeldudes andmast või jätkamast Fonds national de solidarité lisatoetust Prantsuse invaliidsus-, vanadus- või toitjakaotuspensionari saajatele, kes elavad mõnes teises ühenduse liikmesriigis või viivad oma elukoha mõnesse teise ühenduse liikmesriiki.

2) Mõista kohtukulud välja Prantsuse Vabariigilt.

Schockweiler

Zuleeg

Mancini

O'Higgins

Moitinho de Almeida

Grévisse

Kapteyn

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 12. juulil 1990 Luxembourgis.

Kohtusekretär

Presidendi ülesannetes

J.-G. Giraud

F. A. Shockweiler